

Схвалено та рекомендовано

науково-методичною радою КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» до використання у практичній діяльності вчителями-логопедами та вчителями-дефектологами інклюзивних освітніх закладів, інклюзивно-ресурсних центрів, практичними психологами закладів загальної середньої освіти (Протокол № 5 від 23 лютого 2021 року)

Укладач: І.В. Вакулинська, дитячий лікар-психіатр КЗО «ДОМРЦ» ДОР», спеціаліст вищої категорії.

Рецензенти:

О.А.Базилевська, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної, спеціальної педагогіки, реабілітації та інклюзивної освіти КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»;

Л.Б.Чудакова, завідувачка дитячим психіатричним відділенням КУ «Дніпропетровська клінічна психіатрична лікарня» ДОР», кандидат медичних наук, головний дитячий психіатр департаменту охорони здоров'я ОДА;

С.І. Васильковська, директор КЗО «ДОМРЦ» ДОР», заслужений працівник освіти України, вчитель-дефектолог вищої категорії, вчитель-методист;

О.В. Склянська, практичний психолог КЗО «ДОМРЦ» ДОР», кандидат психологічних наук.

Посібник містить матеріали стосовно корекції неврозів у дітей дошкільного та шкільного віку. Призначений для фахівців спеціальних та загальноосвітніх навчальних закладів з інклюзивною формою навчання: практичним психологам, вчителям-дефектологам, вчителям-реабілітологам, педагогам.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПРАВА ДИТИНИ

РОЗДІЛ 2. ВИВЧЕННЯ СЕНСОРНИХ ПРОЦЕСІВ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ. НЕВРОЗИ ДИТЯЧОГО ВІКУ. ПРИЧИНИ. КЛІНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

2.1 Загальні неврози

2.2 Системні неврози

РОЗДІЛ 3. ПОРАДИ ВИХОВАТЕЛЯМ ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ

РОЗДІЛ 4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВРАХУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ (ТЕМПЕРАМЕНТУ) УЧНІВ

4.1 Характеристика різних типів темпераменту. Тактика поводження з дитиною певного типу темпераменту

4.2. Система заходів, спрямована на попередження неуспішності школярів

РОЗДІЛ 5. ПОРАДИ ПЕДАГОГАМ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

5.1 Як уберегти себе від негативного впливу стресу

5.2 Антистресові правила життя і поведінки для вчителя

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВСТУП

«Учитись важко, а учити ще важче, але не мусиш зупинятись ти, як дітям віддаси усе найкраще, то й сам сягнеш нової висоти»

П. Сингаївський

Проблема формування дитячого неврозу залишається актуальною і сьогодні. Дана тема заслуговує уваги не тільки спеціалістів в області клінічної, дитячої та патопсихології, а й, насамперед, батьків, адже з кожним роком зростає кількість дітей, яким поставлено діагноз певного нервового захворювання. Причини такого явища ховаються не тільки в складних соціальних умовах, ритмі сучасного життя, а набагато глибше.

Невроз визначають як хворобу розвитку особистості, як психогенне захворювання, в основі якого лежать невдало й непродуктивно вирішувані протиріччя між особистістю і значущими для неї факторами. Невміння знайти вихід веде до психічної та фізичної дезорганізації. Невроз виникає на основі конфлікту бажань дитини й дійсності, що не задовольняє їх. Але соціальне середовище може провокувати ситуації, які посилюють напругу.

Аналіз наукової літератури з зазначеної проблеми переконливо свідчить, що проблемі зростання рівня невротизації дітей в даний час приділяється значна увага. Починаючи з 1779 року, коли було введено саме поняття «невроз», дослідженням даної проблеми займалися зарубіжні психологи і науковці (Адлер, Сельє Г., Франкл В., Фрейд А., Фрейд З., Хорни К., та інші) та вітчизняні (Гарбузов В.І., Карвасарський Б.Д., Захаров О.І., Менделевич Д.М., Мясіщев В.М., Павлов І.П., Осипова О.О. та ін.).

Особливості невротичних проявів вивчалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими. Проблематикою даної теми займалися видатні вчені як: Аршава І.Ф., Берєбін М.А., Вассерман Л.І., Гарбузов В.І., Захаров А.І., Іванов-Смоленський А.Г, Ілешева Р.Г., Корнієнко В.В., Косенков Н.І., Личко А.Є., Мясіщев В.Н., Попов Ю.В., Сімонов П.В. та інші.

Проте слід відзначити, що питання неврозу, незважаючи на широке коло дослідження на рівні психологічних, біологічних, соціальних його механізмів залишається недостатньо розкритим, як у плані змісту так і профілактичних умов його корекції.

РОЗДІЛ 1. ПРАВА ДИТИНИ

Права дитини закріплені Конвенцією «Про права дитини», що проголошена Генеральною Асамблеєю ООН у 1989 році.

Кожна дитина має право:

- на рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального та соціального розвитку;
- на захист здоров'я та медично-санітарне обслуговування;
- на захист від поганого поводження, від відсутності турботи з боку батьків, або опікунів;
- на захист від жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність людини видів поводження чи покарання;
- на захист від сексуальних домагань;
- на проживання з батьками та на підтримку контакту з батьками у разі їх розлучення;
- на вільне висловлювання поглядів з усіх питань, що стосуються життя;
- на свободу думки, совісті, віросповідання;
- на особисте життя, на недоторканість житла, таємницю кореспонденції.

Права дитини порушуються:

- коли не забезпечена безпека її життя і здоров'я;
- коли її потреби ігноруються;
- коли по відношенню до дитини є випадки насилля або приниження;
- коли порушується недоторканість дитини;

- коли дитину ізолюють;
- коли дитину залякують;
- коли вона не має права голосу при прийнятті важливого для неї рішення;
- коли вона не може вільно висловлювати свої думки і почуття;
- коли її використовують і нею маніпулюють;
- коли її особисті речі не є недоторканими.

РОЗДІЛ 2. НЕВРОЗИ ДИТЯЧОГО ВІКУ. ПРИЧИНИ.

КЛІНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Невротичні порушення у дітей є однією з найбільш гострих проблем не тільки для батьків, психологів і педагогів, а й для суспільства загалом. Кількість таких дітей безперервно збільшується. Вони потребують особливого захисту та уваги.

Дитячі неврози – це особливий тип розвитку нервової системи, який ще називають невропатією, нервовістю, нервовими хворобами. Ці реакції нервової системи обумовлені несприятливими умовами навколишнього середовища, недоліками виховання, режиму, психічними травмами тощо. Тому дитячі неврози та невропатії не являються хворобою в прямому значенні слова, а лише фоном, схильним до виникнення різних невротичних і психопатичних розладів.

Важливість вивчення невропатій дитячого віку визначається високою частотою цих станів у дітей, а також необхідністю розробки спеціальних профілактичних заходів щодо запобігання різних нервово-психічних захворювань у дітей з невропатіями.

Неврози та невропатії – найбільш розповсюджена група нервово-психогенних захворювань у дітей. Прояв неврозів у них відрізняється великим розмаїттям. Фахівці вважають, що у дітей раннього і молодшого віку розлади нервової системи не формуються у чіткі симптоми, оскільки розвиток нервової системи знаходиться у різній стадії формування.